

واحد کار ۸

اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

اهداف‌های رفتاری: انتظار می‌رود هنرجو پس از گذراندن این واحد کار بتواند به هدف‌های زیر دست یابد:

- ۱- سوختگی را تعریف کند.
- ۲- انواع سوختگی را نام ببرد.
- ۳- طبقه‌بندی سوختگی را در اندام‌های مختلف بدن شرح دهد.
- ۴- درجه‌های سوختگی را توضیح دهد.
- ۵- اقدام‌های اولیه در هریک از سوختگی‌ها را بیان کند.

پیش‌آزمون واحد کار هشتم

؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟

- جملات صحیح یا غلط را مشخص کنید.
- ۱- هنگام بروز تاول در سوختگی بهتر است مایع داخل آن را با وسیله‌ای تمیز خارج کنید.
- ۲- سوختگی در سالمندان و کودکان خطرناک‌تر از سایر افراد است.
- ۳- اگر لباس فردی آتش گرفت، بهتر است او را روی زمین بغلتانید تا آتش زودتر خاموش شود.
- ۴- به فردی که دچار سوختگی دهان و حلق شده مایعات خنک بنوشانید.

مقدمه

پوست خارجی‌ترین لایه بدن است که وظایف متعددی از قبیل کنترل درجه حرارت بدن، تعریق، جلوگیری از ورود میکروب‌ها و ... را به عهده دارد و در زمان بروز سوختگی، پوست اصلی‌ترین قسمت در معرض خطر است. سوختگی بر اثر عوامل مختلف مانند: آب جوش، آتش گرفتن لباس، برق گرفتگی، مواد شیمیایی و سوزاننده و بازی با ترقه و آتش، ممکن است ایجاد شود. معمولاً کودکان و افراد سالخورده بیشتر از سایر افراد در معرض خطر بوده، احتمال آسیب دیدگی نیز در این افراد بیشتر است.

۱-۸- سوختگی و انواع آن

برای تعیین شدت سوختگی آن را به سه درجه تقسیم

می‌کنند:

● سوختگی درجه ۱ (سطحی)

در این نوع سوختگی فقط پوست آسیب دیده است. علائم

این سوختگی، قرمزی و سوزش و گاهی تورم پوست است که بعد

از چند روز خود به خود برطرف می‌شود.

● سوختگی درجه ۲ (متوسط)

عمق سوختگی در این نوع کمی بیشتر از سوختگی درجه

۱ است و لایه میانی پوست نیز آسیب می‌بیند. علاوه بر علائم

سوختگی درجه ۱ تاول و درد شدید هم وجود دارد و مصدوم به

در سوختگی، پوست بر اثر حرارت زیاد دچار صدماتی

در بافت‌های تشکیل دهنده آن می‌شود. در حالت‌های شدیدتر

بافت‌های زیر پوست نیز آسیب می‌بینند.

سوختگی‌ها را براساس عامل ایجاد به چهار نوع تقسیم

می‌کنند.

۱- سوختگی‌های حرارتی بر اثر تماس آب جوش یا بخار

آن، حرارت مستقیم مثل شعله یا اتوی داغ

۲- سوختگی‌های شیمیایی: بر اثر تماس با مواد اسیدی یا

شیمیایی یا مواد شوینده یا سفیدکننده مثل وایتکس

۳- سوختگی‌های الکتریکی: بر اثر تماس با برق یا رعد

و برق

۴- سوختگی‌های تابشی: بر اثر تماس با اشعه خورشید

۲-۸- شدت سوختگی

آیا تا به حال با آب جوش یا بخار آب دچار سوختگی

شده‌اید؟ محل سوختگی چه مشکلی داشت؟

شدت سوختگی به عوامل زیر بستگی دارد:

- وسعت سوختگی

- مقدار حرارت عامل سوزاننده

- مدت زمان تماس عامل سوزاننده با پوست محل آسیب

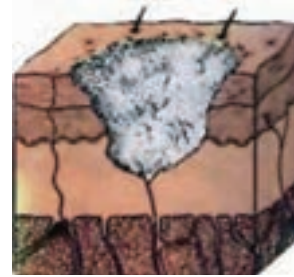

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

در این درجه از سوختگی علاوه بر لایه‌های پوست ممکن است اعضای زیرین پوست مانند چربی زیر پوست، عضلات و احشا نیز دچار سوختگی شوند. در این نوع سوختگی حتی با وسعت کم به علت از بین رفتن کامل پوست احتمال بروز عوارض جدی و عمومی سوختگی وجود دارد. نکته قابل توجه در سوختگی درجه سوم این است که به علت از بین رفتن گیرنده‌های حس درد، مصدوم احساس درد ندارد.

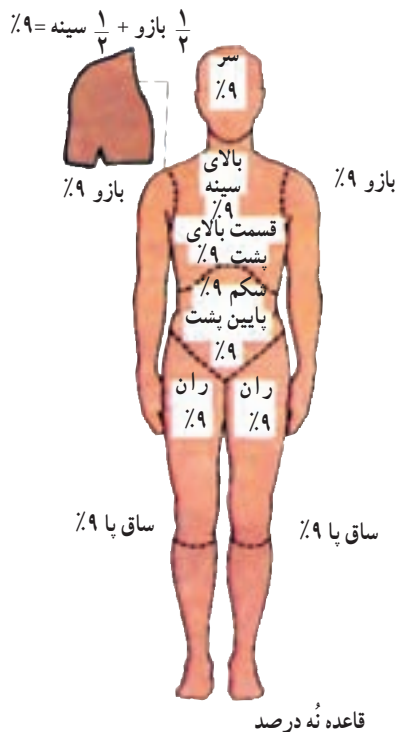
مراقبت و درمان نیاز دارد.

● سوختگی درجه ۳ (عمیق)

توجه

خطرهای اصلی در سوختگی درجه ۲ و ۳ عفونت و شوک ناشی از، از دست دادن مایع زیاد از طریق پوست آسیب دیده است. لذا مصدوم را هر چه سریع‌تر باید به بیمارستان منتقل کرد. وسعت سوختگی به مقدار سطحی از بدن گفته می‌شود که دچار آسیب شده است. به طور کلی هرچه سطح وسیع‌تری از بدن دچار سوختگی شده باشد وخامت حال مصدوم بیشتر خواهد بود. برای تعیین وسعت سوختگی از قانون ۹ استفاده می‌شود. در این روش هر قسمت از سطح بدن به ضرایبی از عدد ۹ تقسیم می‌شود و تقسیم آن مطابق شکل زیر است:

۳-۸ اقدام‌های کلی در سوختگی‌ها

۲- پوشش روی اندام سوخته را درآورده یا قیچی

اگر شما یا یکی از نزدیکان سابقه سوختگی داشته است چه کاری برای ناحیه سوخته انجام داده‌اید؟ برای دوستان خود شرح دهید.

هنگام روبه‌رو شدن با مصدوم دچار سوختگی به نکته‌های زیر توجه کنید:

۱- بلافاصله بعد از وقوع سوختگی اندام آسیب دیده را به مدت ۲۰-۱۰ دقیقه با آب سرد بشویید.

توجه

در صورت چسبیدن لباس به اندام سوخته به هیچ وجه آن را نکنید.

۶- هرگز تاول‌ها را نترکانید.

۷- به‌خاطر داشته باشید در سوختگی‌های بیشتر از ۲۰ درصد در بالغین و ۱۰ درصد در اطفال از آب سرد استفاده ننمایید، زیرا احتمال خطر کاهش درجه حرارت بدن مصدوم را در پی دارد. هم‌چنین مصدومان با سوختگی‌های بالا را در معرض سرما قرار ندهید، زیرا مقدار زیادی از آب بدن خود را از دست می‌دهد. قرار گرفتن در جریان باد سرد باعث کاهش دمای بدن مصدوم می‌شود.

۳- موضع سوخته را برای جلوگیری از عفونت، با گاز استریل یا پارچه تمیز بدون پرز بپوشانید.

۸- با توجه به این که پوست نقش اساسی در کنترل درجه حرارت بدن دارد در صورت از بین رفتن سطح زیادی از پوست برای حفظ درجه حرارت، مصدوم را با لباس گرم و پتو بپوشانید.

۴- به دلیل بروز تورم بعد از سوختگی، حلقه، کمربند، ساعت و ... را قبل از ورم کردن اندام با ملایمت خارج کنید.

۵- از مالیدن روغن، پماد، کره و گذاشتن چسب بر روی موضع سوخته پرهیز کنید.

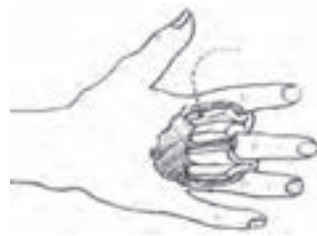
۹- در سوختگی انگشتان برای جلوگیری از چسبیدن آن‌ها به هم، میان انگشتان، گاز استریل یا پارچه تمیز بدون پرز گذاشته، سپس پانسمان کنید.

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

وسیع، فرد را طاق‌باز بخوابانید، پاهای او را ۲۰ تا ۳۰ سانتی‌متر بالا نگه دارید و مصدوم را با پتو بپوشانید. در صورت آسیب دیدگی ستون مهره‌ها و احساس درد بیمار این کار را نکنید.

۱۱- در سوختگی وسیع جایگزینی مایعات فراوان با

۱۰- برای پیش‌گیری از بروز شوک در سوختگی‌های توجیه به نوع سوختگی توصیه می‌شود.

بیش‌تر بدانید

تاول به علت ترشح مایع از بافت‌ها و عروق به زیر پوست ناحیه سوخته به وجود می‌آید و در خلال بهبود پوست، مایع خود به خود جذب می‌شود. به دلیل بروز عفونت هیچ‌وقت نباید تاول را ترک کنید. در صورتی که تاول ترکید روی تاول را با پارچه و پنبه تمیز پوشانده، پانسمان کنید.

توجه

اگر فردی لباسش آتش گرفت فوراً او را روی زمین خوابانده و برای جلوگیری از رسیدن اکسیژن به آتش، پتوی لباس را دور وی بپیچانید.

توجه

مصدوم را هرگز روی زمین نگذارتید زیرا باعث سوختگی نواحی سالم پوست می‌شود. به هیچ‌وجه از لباس‌هایی از جنس پلاستیک برای خاموش کردن شعله استفاده نکنید.

۴-۸ اقدام‌های اولیه در برخی سوختگی‌ها

۱-۴-۸- سوختگی شیمیایی: یکی از مهم‌ترین

انواع سوختگی، سوختگی با مواد شیمیایی است که در صورت بروز این مشکل برای کاهش عوارض ناشی از این نوع سوختگی اقدام‌های زیر را بسته به محل سوختگی انجام دهید:

سوختگی چشم:

- اگر چشم فردی به مواد شیمیایی آلوده شد بلافاصله چشم

را با آب فراوان به مدت ۲۰-۱۰ دقیقه بشویید.

- مواظب باشید مصدوم چشم خود را نمالد.

- چنانچه مصدوم نمی‌تواند صورتش را زیر شیر آب قرار

دهد کاسه‌ای پر از آب فراهم آورده، تا او با گذاشتن صورتش در

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

سوختگی دهان و حلق: آیا می‌دانید مهم‌ترین خطری که مصدوم را در سوختگی دهان و حلق تهدید می‌کند چیست؟
 بر اثر نوشیدن مواد خیلی داغ، مواد شیمیایی و یا استنشاق گاز سمی، ممکن است دهان و حلق بسوزد، در این حالت:
 - هرگونه فشار را از روی گردن بردارید.
 - می‌توانید هم‌زمان حوله را در آب سرد خیسانده و اطراف گلوی مصدوم قرار دهید.
 - برای جلوگیری از تورم، به مصدوم کم‌کم آب سرد بدهید.

آب و باز و بسته کردن چشم در داخل آب آن را شست‌وشو کند.
 در ضمن آب کاسه باید مرتباً عوض شود.
 - اگر مصدوم نمی‌تواند چشمش را باز نگه دارد، دو طرف پلک را به ترتیبی که در تصویر آمده است باز نگه دارید.

- پس از شست‌وشو با گذاشتن گاز استریل یا پارچه تمیز بدون پرز چشم را ببندید.

- مراجعه به چشم پزشکی

توجه

بسته شدن راه تنفسی بر اثر تورم حلق بزرگ‌ترین خطر است.

- میزان ولتاژ و آمپر جریان برق
 - طول مدت تماس با جریان برق
 - نحوه اتصال مصدوم (پای برهنه، جوراب کلفت، کفش)
 - خشکی یا رطوبت زمین و یا پوست
 هنگام روبه‌رو شدن با فردی که دچار برق‌گرفتگی شده است، اقدام‌های زیر را انجام دهید:
 - فیوز برق را قطع کنید.

۲-۴-۸- سوختگی الکتریکی: سوختگی الکتریکی ممکن است بر اثر برق‌گرفتگی و یا صاعقه اتفاق افتد و علت آن عبور جریان الکتریسیته از بدن فرد است. این سوختگی باعث از بین رفتن پوست و بافت‌های زیر آن می‌شود. هم‌چنین به علت ورود جریان برق معمولاً در سطح پوست زخمی قرمز و متورم دیده می‌شود. در صورت قوی بودن جریان ممکن است زخمی هم در محل خروج جریان از بدن ایجاد شود.
 شدت سوختگی الکتریکی به عوامل زیر بستگی دارد:

بیش‌تر بدانید

چنانچه برق گرفتگی به علت جریان برق فشار قوی باشد، شرکت برق منطقه را برای قطع جریان برق آگاه کنید.

– به علائم شوک توجه داشته باشید و در صورت بروز سریعاً اقدام‌های مربوط به شوک را انجام دهید.

– در برق گرفتگی با جریان برق با ولتاژ زیاد احتمال پرتاب شدن مصدوم بسیار زیاد است، بنابراین مصدوم را از نظر ضربه به مجسمه یا شکستگی بررسی کنید.

– مصدوم دچار برق گرفتگی، دچار مشکل‌های متعدد می‌شود، بنابراین هرچه سریع‌تر او را به نزدیک‌ترین مرکز درمانی منتقل کنید.

– اگر فردی درون ماشین نزدیک دکل برق سرنگون شده واقع است، به او بگویید درون ماشین بماند تا شرکت برق جریان را قطع کند، در صورت خروج از ماشین ممکن است دچار برق گرفتگی شود.

– در حالی که زیر پای خود تخته چوبی خشک گذاشته یا دمپایی پلاستیکی پوشیده‌اید با یک چوب، اتصال برق را از بدن مصدوم جدا کنید.

– علائم حیاتی مصدوم را کنترل کنید و در صورت نیاز عملیات احیای قلبی – ریوی را آغاز کنید.

فعالیت عملی ۱

به گروه‌های دونفره تقسیم شوید و اقدام‌های مربوط به برق گرفتگی را تمرین کنید. (یکی در نقش مصدوم و دیگری در نقش کمک‌کننده)

تابش نور مستقیم به مدتی طولانی بر روی پوست ایجاد سوختگی درجه یک با درد، سوزش و قرمزی می‌کند.

هنگام روبه‌رو شدن با مصدوم دچار این نوع سوختگی، کارهای زیر را انجام دهید:

– در سوختگی پوست بر اثر نور مستقیم آفتاب، فرد را به سایه منتقل کرده و کمپرس^۱ سرد روی محل سوختگی بگذارید.

۳-۲-۸ – سوختگی تابشی: آیا تاکنون دچار آفتاب سوختگی شده‌اید؟ پوست شما چه تغییرهایی کرده بود؟

تشعشعات ناشی از انرژی‌های زیاد مانند تشعشعات هسته‌ای و نور آفتاب می‌تواند روی پوست یا برف کوری (تشعشع نور از روی برف) و جوش کاری روی قسمت‌های مختلف چشم اثر تخریبی بگذارد.

تکه پارچه خیسی که روی قسمت زخم یا جای ملتهب بیمار می‌گذارند. ۱ – Compress

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

- در صورت تمایل مصدوم، به وی آب و نوشیدنی بدهید.
- در سوختگی ناشی از برف کوری یا جوشکاری، چشم مصدوم را با آب سرد شست و شو دهید و به وسیله پارچه‌ای تمیز بپوشانید. سپس مصدوم را به مرکز درمانی منتقل کنید.

فعالیت عملی ۲

تحقیق کنید در محل زندگی شما (بین اقوام، خانواده و همسایه‌ها) چه اقدام‌هایی برای سوختگی انجام می‌دهند. سپس این اقدام‌ها را در جدولی دو ستونه (یک ستون برای کارهای صحیح، یک ستون برای کارهای غلط) تنظیم کنید.

چکیده

سوختگی عبارت است از هرگونه آسیب رسیدن به پوست، مخاط و بافت‌های زیر پوست که بر اثر حرارت، الکتریسیته، مواد شیمیایی یا تشعشع ایجاد شود. سوختگی‌ها یکی از عوامل مهم ایجاد صدمات جسمانی و جانی‌اند. به‌طور کلی عدم رعایت نکته‌های ایمنی باعث ایجاد سوختگی‌ها در سنین مختلف می‌شود.

مهم‌ترین اقدام‌ها هنگام بروز انواع سوختگی‌ها خنک کردن محل سوختگی برای کاهش درد و مراقبت از زخم ایجاد شده برای جلوگیری از بروز عوارض دیگر مانند عفونت و شوک است.

آزمون پایانی نظری واحد کار هشتم

- ۱- علت شکستگی در برق‌گرفتگی را شرح دهید.
- ۲- شدت سوختگی به چند درجه تقسیم می‌شود؟
- ۳- انواع سوختگی را براساس عامل ایجاد کننده آن نام ببرید.

۴- مهم‌ترین اقدام هنگام سوختگی چشم چیست؟

۵- بزرگ‌ترین خطری که فرد مبتلا به سوختگی دهان و حلق را تهدید می‌کند چیست؟

آزمون پایانی عملی واحد کار هشتم

– در یک روز سرد زمستانی در اتاق علاءالدینی روشن است که بر روی آن کتری‌ای در حال جوشیدن است. مادر خانواده درحالی که از کنار علاءالدین می‌گذرد دامنش به آن گیر می‌کند. علاءالدین دمر می‌شود. آب جوش روی پای کودک دوساله خانواده می‌ریزد، دامن مادر نیز آتش می‌گیرد. در این حالت به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:

۱- اقدام‌های لازم درباره مادر را عملاً روی مدل آموزشی (مانکن) انجام دهید.

۲- برای کودک سوخته چه کار باید کرد. اقدام‌ها را روی مدل آموزشی (مانکن) کودک انجام دهید.